

FK Matti Saari
Vs. tilastotutkija Tampereen kaupungin tilastotol-
mistossa

Hall.yo. Lasse Oulasvirta on tehnyt aluetieteen
sivulaudaturin kaupungin sisäisestä muuttoliikkees-
tä

Matti Saari ja Lasse Oulasvirta

TAMPEREEN SISÄINEN MUUTTOLII- KE JA RAKENTAMISVYÖHYKKEET

Kaupungin sisäisen muuttoliikkeen teorit

Kaupungin sisäistä muuttoliikettä voidaan pitää yhdiskunnan rajoja ylittämättömänä paikallismuuttona. Muuttoliiketutkimus on lähtenyt liikkeelle kaukomuuton tutkimisesta, mutta myös paikallismuutosta ja ennen kaikkea kaupunkien sisäisestä muuttoliikkeestä on olemassa jo monia empiirisiä tutkimuksia ja teorioita.

Kaupungin sisäistä muuttoliikettä on tutkittu lähinnä kahdesta eri näkökulmasta: toisaalta on muuttamista tarkasteltu makrotasolla yleisiä kaupunkirakennemalleja hyväksi käyttäen, ja toisaalta näkökulma on ollut yk-

silöpainotteinen tukeutuen sosiaalipsykologiaan ja psykologiaan. Usein tutkimuksissa on myös pyritty yhdistämään nämä kaksi eri lähestymistapaa.

Kaupunkirakenne ja muuttoliike

Kaupungin sisäinen muuttoliike on monimutkainen prosessi, johon osallistuu suuria määriä ihmisiä vuosittain. Eräissä amerikkalaisissa tutkimuksissa on havaittu noin joka viidennen asutokunnan muuttavan asuntoa vuosittain. Asutokunnittain tarkasteltuna muuttoliike on vilkaampaa kuin yksilöittäin tarkasteltuna. Suomessa 166 000 asukkaan Tampereella noin joka kahdeksas henkilö

vaihtoi asuinpaikkaa kaupungin sisällä vuonna 1979 (ks. Tilastollisia tiedonantoja Tampereelta 4:1980, 151).

Muuttoliikkeellä ja kaupunkirakenteella on molemminpuolinen vaikutussuhde; muuttoliike on se prosessi, jonka kautta asuinalueiden eriytyminen tapahtuu. Muuttoliikkeen kautta syntynyt rakenne säätelee taas omalta osaltaan asukkaiden sijoittumista kaupunkiympäristössä.

Muuttoliiketutkimuksessa on löydetty lähinnä kolme tekijää, jotka säätelevät kaupunkialueen ja muuttoliikkeen muotoutumista: nämä ovat sosio-ekonominen, perhe- ja etninen status (Johnston 1973, 77). Perhestatus noudattaa kaupungin keskustasta lähtevä laajenevia kehiä tai vyöhykkeitä. Kaupungin ydinkeskustassa teollisuus, kauppa ja julkiset organisaatiot kasautuvat. Kilpailu maasta on kova, ja hinnat kohoavat keskustassa. Seurauksena on konttoristuminen ydinkeskustassa. (Everson & Fitzgerald 1972, 124-125) Siirryttäessä liikekeskustasta kaupungin laidolle perhekeskeisen elämäntavan mahdollisuus lisääntyy ja muuttoliikkeessä näyttäytyy väestön siirtymistä ruuhkautuvasta keskustasta kaupungin laitamiin perheystävällisempään ympäristöön.

Sosio-ekonominen status taas ilmentää ihmisten halua asua sosiaaliselta asemaltaan vertaistensa parissa. Tuloksena on homogeenisten sektoreiden kaupunkialue. Hinnataan keskitason alueet ovat kalleimman asuinalueen välittömässä läheisyydessä. Alhaisimman hintatason alueet muodostavat oman sektorinsa etäälle hienostokaupunginosista. (Everton & Fitzgerald 1976, 34) Muuttoliike tapahtuu siis näiden sektoreiden sisällä etäämmälle keskustasta väestömäärän kasvaessa ja asuntotuotannon synnyttäessä uusia kehiä kaupungin ympärille.

Yksilöpainotteiset tekijät ja muuttoliike

Yksilön ja muuttajan näkökulmasta paikallismuuttoa tarkasteltaessa muuton pääasialliseksi selitykseksi on tarjottu perheen elinvaiheen muutoksia. Tällaisia elinvaiheita ovat itsenäistyminen vanhemmista, avioliiton solmiminen, perheen kokoonpanon muutokset, perheen päämiehen työpaikan saanti jne. Perheen vakiintuessa vähenee muuttohalukkuus. (Leslie & Richardson 1961, 894)

Muuttoon vaikuttavat myös taloudelliset seikat ja varallisuus; nämäkin ovat toisaalta yhteydessä elinvaiheeseen, koska varallisuudella on taipumus kasvaa iän ja perheen vakiintumisen myötä.

Kaupungin sisäistä muuttoliikettä on selitetty myös sosiaalisen liikkuvuuden avulla. Sosiaalisen aseman muutos ja varallisuuden muutos aiheuttaisi muuttamista asuntoon ja asuinympäristöön, joka paremmin vastaa perheen asemaa ja statusta.

Elämäntavalla on keskeinen osa muuttoliikkeen ymmärtämisessä. Perhekeskeinen elämäntapa eli familismi aiheuttaa muuttamista vahvistavia elinvaihetekijöitä ja ohjaa uuden asunnon valintaa. Familismilla on erilaiset edellytykset kaupungin erityyppisillä alueilla. Ydinkeskusta soveltuu huonosti familismiin. Sopivat alueet perheen oleskeluun puuttuvat; melu, liikenne ja saastat häiritsevät. Kerrostalolähiöt soveltuvat hieman paremmin kuin keskusta familismin elämäntapaan kuten myös erityisesti pientaloalueet.

Keskusta-asumisen elämäntapaa arvostavat hakeutuvat taas keskustaan. Esimerkiksi yksinäiset, kosmopoliitit, irtolaiset ja vanhukset arvostavat keskikaupungin hyvää kohtaiden tavoitettavuutta tai ovat pakotettuja asumaan siellä eri syistä. (Siirilä 1974, 5) Muuttoliikkeen suuntautumista on selitetty

asukkaiden rajallisella kaupunkikuvalla ja taipumuksella muuttaa lähelle entistä asuntoa. Kaupunkiasukkaan muutto tapahtuu suurella todennäköisyydellä niille alueille, jotka ovat ennestään ainakin jossakin määrin tuttuja. (Adams 1969, 302-323)

Perheet ovat joskus myös pakotettuja muuttamaan esimerkiksi hädän, asunnon purkamisen, tulipalon tai tulojen alentumisen vuoksi. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla sisäisessä muuttoliikkeessä irtisanominen oli muuttomotiivina 22 prosentilla muuttajista (Pääkaupunkiseudun muuttoliiketutkimus 1978, 80).

Alueet ja sisäiset muutot

Kaupunkialueen kehittyminen on seurausta kaupungin sisäisen muuttoliikkeen nettotuloksesta. Uudet asuinalueet esimerkiksi saavat muuttovoittoa ja konttoristuminen vaikuttaa muuttotappion syntymiseen keskustassa. Kaupunkirakenteen kehittymiseen vaikuttaneet tekijät näyttävät siten selittävän kaupungin sisäisen muuttoliikkeen nettotulosta.

Nettomuuton tarkastelu ei kuitenkaan anna välttämättä oikeaa kuvaa muuttoliikkeestä kaupungin sisällä. Nettomuuton tulos ei ole aina välttämättä syntynyt siten, että muuttotappioalueelta olisi muutettu pääasiassa muuttovoittoalueelle. Tampereella esimerkiksi keskustan muuttotappioalueelta ei ole korostuneesti muutettu muuttovoittoisille asuntojen uustuotantoalueille (ks. taulukko 3). Nettomuuton voitto tai tappio voi nimittäin johtua joko suuresta tulo- tai pienestä lähtömuutosta. Asuntojen uustuotantoalueiden muuttovoitto kaupungin sisäisessä muuttoliikkeessä Tampereella aiheutuu lähtömuuton pienuudesta näillä alueilla. Muuttovirrat jäävät varsinaisesti tarkastelematta nettomuuton kanssa korreloivia tekijöitä etsittäessä. Olisi löydettävä tiettyjä asunnonvaihtovirtoja selittäviä tekijöitä.

Kaupungin sisäisiä muuttoja on siis myös se-

litetty yksilötasoisesti. Selittäviksi ulottuvuuksiksi on esimerkiksi Sabaghin Arsdolin ja Butlerin mukaan saatu elinvaihe, soliaalinen liikkuvuus, asunto ja sen ympäristö sekä ympäristösidonaisuus (Summa 1980). Yksilötason tutkimukset ovat usein olleet otteeltaan subjektiivisia. Tällaisissa tutkimuksissa on tavallisesti kuva muuttoliikkeestä jäänyt puutteelliseksi koko kaupungin tasolla, vaikka yksilöihin liittyviä ominaisuuksia onkin tullut esiin runsaasti. Yksilötasosta on vaikea siirtyä suoraan aluetasolle (ks Summa 1980).

Kaupungin sisäistä muuttoliikettä on myös selitetty makrotasoisesti. Kuhunkin tutkimusotteeseen liittyy usein jo tietyn tyyppinen muuton määritelmä. Kun yksilöpainotteisissa muuttoliiketutkimuksissa määritellään muutto usein yksinkertaisesti asunnonvaihdokseksi, koko kaupungin tasolla muuttoliikettä tarkasteltaessa muutto on yleensä määritelty asuinpaikan vaihdokseksi. Tässä on siis valittu alueet, joiden välistä muuttoliikettä tarkastellaan. Ihmisen toiminta tapahtuu aina tavallisesti tietyllä alueella. Asuinpaikan muuttuessa muovataan toimintoja sopiviksi uuteen asuinpaikkaan. Etäisyyden lisääntyessä kasvavat ne toiminnot, joita on mukautettava uuteen ympäristöön. Näin siis asunnon vaihto aivan lähellä olevaan asuntoon on eriluonteista kuin muutto kauaksi. (ks. Bogue 1959). Lisäksi asuinalueen ominaisuuksilla saattaa olla vaikutuksia juuri tietyn tyyppisten asunnonvaihtovirtojen muodostumiseen. Siten koko kaupungin tasolla sisäistä muuttoliikettä tutkittaessa on tärkeää määritellä muutto asuinalueen vaihdokseksi. Lisäksi kaupungin osa-alueiden kehittymisen kannalta on tärkeää tuntea kaupungin asuinalueiden välistä muuttoliikettä. Kaupungin sisäisen muuttoliikkeen empiirisessä tutkimuksessa asuinpaikkayksiköksi käytännöllinen ja sopiva valinta on (jokin) riittävän pienen hallinnollisen osa-alueen yksikkö, joista samantapaisia alueita yhdistämällä on mahdollista saada mielekäs lopullinen osa-aluejako.

Rakentamisvyöhykkeet alueyksikkönä

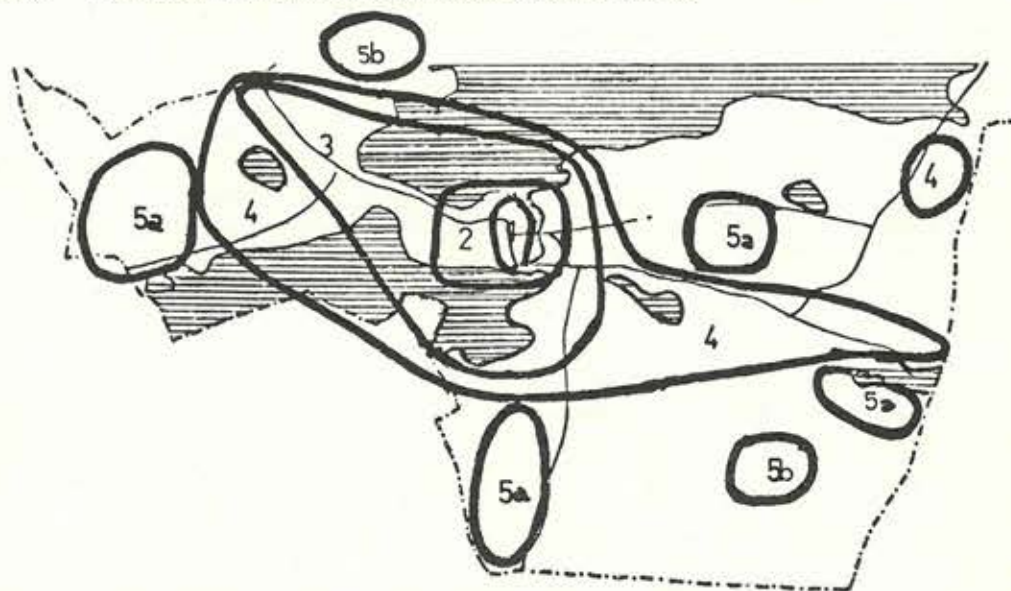
Käytettävissä oleva havaintoaineisto koostuu 510 Tampereen kaupungin sisällä 1978 muuttaneesta ruokakunnan päämiehestä. Havaintoaineistoon kuuluu myös kiinteistön sisäisiä muuttoja, jotka puuttuvat virallisen tilaston kunnassamuuton luvuista. Kiinteistön sisäisten muuttojen lukumäärä on vähäinen.

Tutkimuksessa tarkastellaan Tampereen muuttoliikettä alueellisen rakentamisen vaiheiden mukaisten vyöhykkeiden välillä. Tampereen kehittyessä uusien rakennusten sijoittuminen on tapahtunut pääosaltaan kussakin vaiheessa eri alueille. Näillä rakentamisvyö-

töä, joiden keski-ikä on 20-30 vuotta rakentamisvaiheesta kuluneeseen aikaan lisättyä. Näin kullakin rakentamisvyöhykkeellä on tyypillinen sekä väestö- että aluerakenne. Rakentamisvyöhykkeet muodostavat erityyppisiä, sisäisesti homogeenisia rakentamisvyöhykkeitä. (Elinympäristön uudistuminen 1 1976, 56-67) Kullakin rakentamisvyöhykkeellä voidaan olettaa olevan erityisen runsaasti tietyssä elinvaiheessa olevaa väestöä. Varhaisempien rakentamisvaiheiden alue (vyöhykkeet 1 ja 2 kuvassa 1) muodostuu ydinkeskustasta (1) ja tiiviin ruutukaavan alueesta (2). Tämä alue on nykyisin kerrostalovaltainen alue. Seuraava rakentamisvyöhyke (3) muodostuu 1900-luvun alussa alkaneesta ja toista maailmanso-

Kuva 1 Rakentamisvyöhykkeiden sijoittuminen Tampereella

Fig. 1 The situation of the various building zones in the city of Tampere

Lähde: Elinympäristön uudistuminen 1. Tutkimusllostus. Tampere 1976, s. 60.

hykkeillä rakennukset ovat kussakin vaiheessa olleet pääosaltaan samantyyppisiä. Kaupungin väkiluvun kasvaessa väestönlisäys on tapahtunut yleensä aina tietyllä rakentamisvyöhykkeellä. (Elinympäristön uudistuminen 1 1976, 57-67). Kullakin vyöhykkeellä on runsaasti niiden ikäluokkien aikuisväes-

taa edeltäneestä hitaan rakentamisen alueesta. Tämä vyöhyke on pääosaltaan muuttaman asunnon rakennuksia sisältävä alue ja se sijaitsee pääosaltaan ruutukaava-alueen ympärillä lähellä keskustaa. (mt., 59-67). Neljäs alue muodostuu sodan jälkeisen jälleerakentamisen vyöhykkeestä (4). Tällä

alueella rakennukset ovat enimmäkseen pientaloja, mutta pieniä kerrostaloja on myös melko runsaasti (mt., 59-67).

1960-luvulla alkanut teollinen rakentaminen aiheutti viidennen vyöhykkeen muodostumisen. Alue käsittää kaksi osavyöhykettä, jotka molemmat ovat kerrostalovaltaisia alueita. Ensimmäisellä osavyöhykkeellä (5a) rakentaminen on pääosaltaan päättynyt 1970-luvun alkuvuosina. Toisella osavyöhykkeellä (5b) rakentaminen on jatkunut voimakkaana 1970-luvun loppupuolelle asti.

Rakentamisvyöhykkeiden muuttoliike

Varhaisimpien rakentamisvaiheiden vyöhykkeellä (1-2) kaupungin sisäinen muuttoliike on ollut tappiollisinta sekä suhteellisesti että absoluuttisesti tarkasteltuna (taulukot 1 ja 2).

Taulukko 1 Tampereen kantakaupungin estimoitu sisäinen muuttoliike ja väestönlisäys rakentamisvyöhykkeittäin vuonna 1978

muuttoliike					
vyöhyke	tulo- muutto	lähtö- muutto	netto muutto	vyöhyk- keen sisäinen muutto	väestön lisäys
1-2	2 340	3 840	- 1 500	3 410	- 1 774
3	1 590	2 560	- 970	1 270	- 998
4	2 650	3 170	- 520	1 310	- 578
5 a	2 250	1 740	+ 510	1 430	+ 767
5 b	2 760	280	+ 2 480	950	+ 2 678
yht.	11 590	11 590	-	8 370	95

Vyöhykkeellä (1-2) 64-vuotta täyttäneiden ikäryhmässä väestönmäärä on kasvanut ja muissa ikäryhmissä vähentynyt vuosina

Taulukko 2 Tampereen kantakaupungin otoksesta laskettu sisäinen muuttoliike ja väestönkasvu rakentamisvyöhykkeittäin vuonna 1978. o/oo keskiväkiluvusta

muuttoliike					
vyöhyke	tulo- muutto	lähtö- muutto	netto- muutto	vyöhyk- keen sisäinen muutto	väestön lisäys
1-2	64	105	- 41	94	- 49
3	60	96	- 36	48	- 37
4	59	71	- 12	29	- 13
5 a	66	51	+ 15	42	+ 23
5 b	174	18	+ 156	60	+ 169

1975-78 (ks. Tampereen kaupungin tilastollinen vuosikirja 1976-79, 18-20 ja 26-28). Keskustavyöhykkeeltä poismuuttaneissa on ollut ilmeisesti runsaasti lapsiperheitä, koska lasten määrä erityisesti on vähentynyt.

Minne lapsiperheet ovat sitten etupäässä muuttaneet? Taulukosta kolme havaitaan, että suurin muuttovirta ensimmäiseltä vyöhykkeeltä on vienyt neljännelle vyöhykkeelle, jolla muutaman asunnon rakennukset ovat talojen päätyyppi.

Taulukko 3 Tampereen kantakaupungin rakentamisvyöhykkeiden väliset muuttovirrat 1978 otoksesta laskettuina

Tulovyöhyke						
Lähtö- vyö- hyke	1-2	3	4	5 a	5 b	yht.
1-2	3410	790	1390	950	710	7250
3	830	1270	590	510	630	3830
4	1150	400	1310	790	830	4480
5 a	280	280	590	1430	590	3170
5 b	80	120	80	-	950	1230
Yht.	5750	2860	3960	3680	3710	19960

Lasten päivähoidattamisen ja kouluttamisen elinvaiheessa perhe siis usein hakeutuu keskustasta pientaloihin. Koska ensimmäisellä vyöhykkeellä uusien asuntojen rakentamisen vähäisyyden vuoksi uusia lapsiperheitä muodostuu vähän, lapsiperheiden poismuutto aiheuttaa korostuneesti muuttotappiota tällä vyöhykkeellä.

Merkittävä tekijä Tampereella, kuten muissakin suurissa kaupungeissa, on muutto lähikuntiin vaihtamatta kuitenkaan työpaikkaa keskustasta. Tämä selittää osaltaan Tampereenkin vilkasta lähtömuuttoa.

Pientaloasumisen yleistymiseen 1970-luvulla vaikuttaneista tekijöistä ei ole suoritettu mitään laajaa tutkimusta. Mielenkiintoisimmilta näyttävät ne suppeat selvitykset, joissa katsotaan pientaloasumisen yleistymisen aiheuttaneen yksityistymisen lisääntymisestä (ks. Saari 1979; Lindqvist 1980).

Toisaalta on voitu todeta, että ylemmät toimihenkilöt, johtajat ja yksinäisyyrittäjät sijoittuvat muutossa lähemmäksi keskustaa. Lisäksi he jo lähtöpaikassaan Tampereella asuivat lähempänä keskustaa (Oulasvirta 1980, 65-75). Keskustan läheisyys lähtötalanteessa selittyy luultavasti siitä, että vuokra-asunnosta työpaikan vakiintumisen myötä muutetaan omaan osakkeeseen (Ylönen 1979). Korkeaan yhteiskunnalliseen asemaan liittyvä elämäntapa on ilmeisesti sellainen tekijä, joka aiheuttaa keskustan tavoiteltavuuden. Kulttuurinen, sosiaalinen sekä poliittinen aktiivisuus edellyttää hyvää kohteiden saavutettavuutta (Oulasvirta 1980, 65-75).

Kolmannen rakentamisvyöhykkeen tulo- ja lähtömuuttojen määrät ovat suuria suhteellisesti tarkasteltuina. Tämän vyöhykkeen muuttotappio on suhteellisesti lähes yhtä suuri kuin 1-2 vyöhykkeen. Vyöhyke on rakennettu ennen toista maailmansotaa. Valtaosa alueen väestöstä on eläkkeellä tai ainakin lähellä eläkeikää ja asuvat muutamien asunnon rakennuksissa. Suurin muuttovirta tältä kolmannelta vyöhykkeeltä suuntautuu ker-

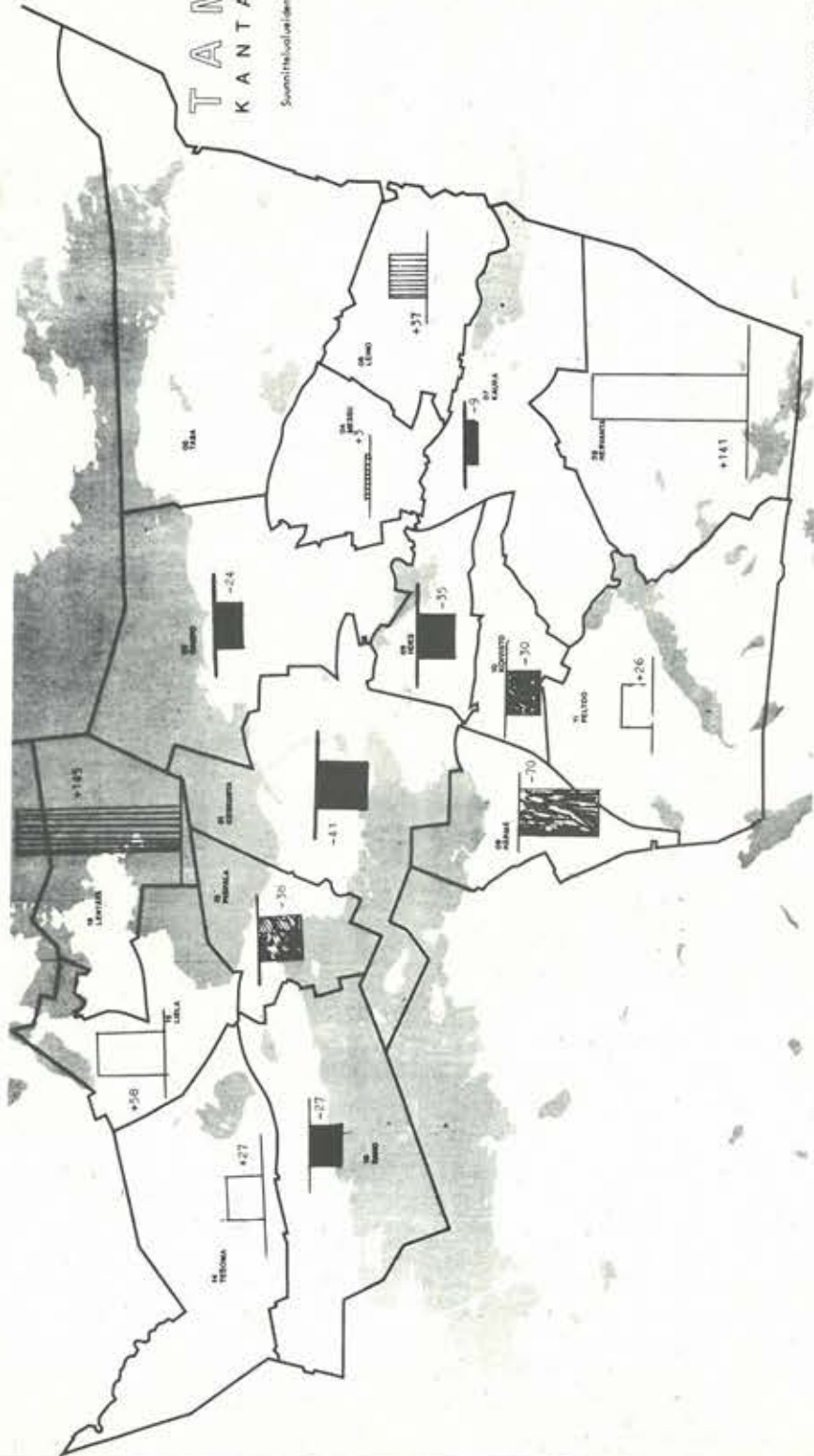
rosvaltaiselle keskustavyöhykkeelle. Kerrostaloasumisessa ei ole pientaloasukkaiden huolto- eikä muita tehtäviä, lisäksi keskustan palvelut ja erilaiset muut kohteet ovat helposti tavoitettavissa. Siten tämä muuttovirta kolmannelta vyöhykkeeltä keskustavyöhykkeelle on korostuneesti seurausta vanhuksien siirtymisestä vähemmän vaivaa vaativaan ja teknisesti korkeatasoiseen asumiseen kerrostaloissa. Tätä havaintoa tukee myös se, että toiseksi suurin muuttovirta kolmannelta vyöhykkeeltä on suuntautunut uusien kerrostaloasuntojen vyöhykkeelle 5b.

Melko suurta stabilisuutta osoittavat neljännen vyöhykkeen muuttovirrat ja nettomuutto. Tämä vyöhyke on rakennettu sodan jälkeen, ja se on siten saanut ensimmäiset asukkaansa noin 25-35 vuotta sitten. Perheet ovat tällä vyöhykkeellä pääosaltaan elinvaiheessa, jossa lapset irtautuvat tai ovat irtautuneet kotoaan. Lasten irtautuminen aiheuttaa väestötappiota. Tältä vyöhykkeeltä on muutettu eniten keskustavyöhykkeelle; keskustassahan on vuokra-asuntoja eniten. (Ylönen, 1979). Luultavasti myös vanhemmat lasten lähdettyä etsivät keskustasta eläkeikää varten pienempää ja sopivampaa asuntoa. Toiseksi suurimman muuttovirran suuntautuminen neljänneltä vyöhykkeeltä uusimmalle vyöhykkeelle luultavasti kuvaa paitsi vanhojen niin myös nuorten kotoaan irtautuvien henkilöiden oman omistusasunnon hankkimista.

Teollisen rakentamisen ensimmäisellä vyöhykkeellä (5a) kaupungin sisäinen muuttoliike ei myöskään ole kovin vilkasta. Perheet ovat vyöhykkeen iän perusteella arvioituna pääosaltaan elinvaiheessa, jossa lapsia koulutetaan ja jossa lapset ovat vielä riippuvaisia vanhemmistaan. Vilkkaimpia lähtömuuttovirtoja tältä alueelta pois on jälleerakentamisen vyöhykkeelle (4) suuntautuva muuttovirta. Teollisen rakentamisen ensimmäisen vyöhykkeen esimerkkikaupunginosia ovat Tesomajärvi ja Peltolampi, joissa väkilukujen laskiessa 25-44 -vuotiaiden määrä erityisesti vähenee ja yli 44-vuotiaiden määrä kasvaa (ks. Tampereen kaupungin tilastollinen vuo-

TAMPERE KANTAKAUPUNKI

Suunnitteluvuorien nettomuutokset 1978 ottaen laskettuna

TAMPEREEN KAUPUNGIN KAAYTOUSVIRASTO
YLEISKAAVOSALSTO 7. 11. 1980

sikirja 1976-79, 18-20 ja 26-28). Lasten kouluttamisen elinvaiheeseen tälläkin vyöhykkeellä näyttää liittyvän lapsiperheiden kerrostaloista pientaloihin muutto. Tämä käsitys saa vahvistusta siitä, että esimerkiksi jälle rakentamisen vyöhykkeen (4) tyyppillisellä alueella Messukylässä väkiluvun vähenytessä 25-44 -vuotiaiden määrä on lisääntynyt 1975-78. (ks. Tampereen kaupungin tilastollinen vuosikirja 1976-79, 18-20 ja 26-28).

Teollisen rakentamis-vaiheen ensimmäisellä vyöhykkeellä (5a) väestönkasvu ei ole ollut niin voimakasta kuin kaupungin sisäisen nettomuuton ja luonnollisen väestönlisäyksen huomioonottaen sen olisi voinut odottaa olevan. Siten maassamuutossa tämän alueen on täytynyt kärsiä muuttotappiota. Tampereelta muihin kuntiin lähtömuutossa merkittävä tekijä on myös kaupunkiseudun muiden kuntien pientaloihin muutto ilman työpaikan vaihtoa.

Teollisen rakentamisen uusimmalle vyöhykkeelle (5b) suuntautuu voimakas muuttovirta ja vyöhykkeeltä lähtee vain pieni muuttovirta. Tällä vyöhykkeellä perheet ovat lapsen tai lapsien hankkimisen tai lapsien päivähoitattamisen elinvaiheessa. Perheiden tilantarve lisääntyy ja siksi tämän alueen sisällä tapahtuu vilkasta asunnonvaihtoa.

Tällä vyöhykkeellä rakennetaan runsaasti myös pientaloja, joten tässä tapauksessa tavallista useampi saa tavoittelemansa asunnon omalta asuinalueelta.

Loppukatsaus

Kaupungin sisäinen muuttoliike rakentamisvyöhykkeiden välillä näyttää kiinteästi liittyvän perheiden elinvaiheisiin. Kullakin rakentamisvyöhykkeellä on erityisen suuri määrä juuri tietyssä samassa elinvaiheessa olevia perheitä. Perheen elinvaiheen muuttuessa rakentamisvyöhyke ei näytä kukaan tarjoavan edellytyksiä elämiseen. Tästä seuraa vilkasta muuttoliikettä. Vasta yleisen pientaloasumisen

vaiheessa keski-ikässä muuttovilkkaus vähenee. Korkeassa yhteiskunnallisessa asemassa olevien muutot vähenevät ilmeisesti heidän päästyään tilavaan asuntoon keskustassa.

Sopivan asunnon etsiminen estää ihmisiä kiinnittymään asuinalueeseen. Usein vasta pientaloasumisen muita asumismuotoja pyysvämässä vaiheessa on edellytyksiä kiinnittymään asuinalueeseen. Tampereella pientaloasuinalueiden asukastointi näyttää kaikkien aktiivisemmalta. Keskustassa yleinen vuokra-asuminen hidastaa kiinnittymistä (Ylönen 1979). Heikosta kiinnittymisestä on ilmeisesti seurauksena välinpitämättömyyttä nopeasti vaihtuvaa asuinympäristöä kohtaan. Tämä on osaltaan ollut vaikuttamassa tylyjen ja epävihihtyisten kerrostalolähiöiden syntymiseen 1970-luvulla.

Lähteet

- Adams, J.S., Directional Bias in Intra-Urban Migration. *Economic Geography* 45 (1969).
- Elinympäristön uudistuminen 1: Tutkimuslotos. Tampere 1976.
- Everson, J.A. & Fitzgerald, B.P., Inside the City. Concepts in Geography. London 1972.
- Johnston, R.J., Urban Residential Patterns. London 1971.
- Leslie, R.L. & Richardson, A.H., Life Cycle, Career Patterns and the Decision to move. *American Sociological Review* 26 (1961)
- Lindqvist, Martti, Ympäristön vaikutus ihmisen viihtyvyyteen ja valintoihin: Henkinen ympäristö. Esitelmä Muuttoliikesymposiumissa Turussa 19.-21.11.1980. Moniste, Turku 1980.
- Oulasvirta, Lasse, Kaupungin sisäisen muuttoliikkeen teoriat ja Tampereen kaupungin sisäinen muuttoliike. Aluetieteen sivulaudaturtyö. Tampereen yliopisto 1980.
- Pääkaupunkiseudun muuttoliiketutkimus. Pääkaupunkiseudun julkaisusarja A2. Helsinki 1978.
- Saari, M., Suunnitelma Tampereen muuttoliikkeen syiden tutkimiseksi. Tilastollisia tiedonantoja Tampereelta 4/1979.
- Siirilä, S., Sosiaalialuemalli ja kaupunkiekologia. Tutkimuksia 20. Tampereen yliopisto. Aluetieteen laitos 1974.
- Study of Population. An Inventory and Appraisal. Hauser, P. & Duncan, O. (eds.) Chicago 1959, s. 486-507.

Summa, Hilikka, Kaupunkien sisäisen muuttoliikkeen tutkimus. *Sosiologia* 4/1980, s. 294-302.

Tampereen kaupungin tilastollinen vuosikirja 1976-79. Tampere 1978 ja 1980.

Tilastollisia tiedonantoja Tampereelta 4/1980. Tampere 1980.

Ylönen, A., Tampereen kehitysvaiheet ja keskusta-asuminen. Tampere. Tutkimuksia ja kuvia VII. Tampereen Hirtoriallinen seura XII. Tampere 1979.

THE INTERNAL MIGRATORY ACTIVITY AND BUILDING ZONES OF TAMPERE

The theories relating to the migratory activity within a city can be divided into macrotheories and theories on the individual level associated with the development of the urban structure.

The development of an urban region has been regarded as adhering to rings or zones spreading out from the center. In different sectors, the people are different with respect to their socio-economic, family and ethnic status. The various population groups move outward from the expanding center, with its growing density of offices, to areas conforming to their special status, to their own sectors.

The dimensions obtained on the individual level for descriptive purposes are, for example, phase of life, social mobility, residence with its surroundings and environmental dependence.

In the present article, the subareas of Tampere's internal migratory activity are the zones involved in the building stages of the city (Fig.1). Each zone contains a large number of residents at a certain phase of life. Within each zone, the houses are mostly of the same type. The zones are the nuclear center (1) and the area consisting of a dense square plan (2); the zone of slow construction (3), which was built

up between 1900 and 1940; the zone of postwar reconstruction (4); the first zone of industrial construction (5a) and the second zone of industrial construction (5b).

The result of the migratory movement in zones 1 and 2 is a large population loss, which appears to be due to the moving of families with children into small houses. People have moved in especially large numbers from these zones into the reconstruction zone (4), where the houses are mostly small. People higher in the social scale, however, move closer to the center.

In the zone of slow construction (3), where the houses are poorly equipped, the residents are elderly. Many people move from this zone to the center, which can presumably be attributed to the high technical standards of the housing and the easy accessibility of services.

From the reconstruction zone (4), where the houses are predominantly small, elderly and young people are evidently moving into homes and rented apartments located in the center and provided with modern facilities.

From the zone (5a) of industrial construction dominated by multistorey buildings, people are moving into the reconstruction zone (4) with its smaller houses. On the basis of information in the "phase of life" category, this migratory movement would seem to be the result of young and elderly persons leaving home. The young move into residences of initial ownership and the elderly move out of residences they have owned into residences equipped with superior technical facilities attractive to people advanced in age.

No thoroughgoing study of the magnitude of the popular shift to living in small houses has been made, but in articles of limited scope this trend has been regarded as stemming in the decade of the 1970s from an increasing taste for privacy.